

PÕLLUMAJANDUSUURINGUTE KESKUS

JÄÄKIDE JA SAASTEAINETE LABORI PÕHIMÄÄRUS

1. ÜLDSÄTTED

- 1.2. Põllumajandusuuringute Keskuse (PMK) jääkide ja saasteainete labor (JSL), inglise keeles *Laboratory for Residues and Contaminants*, on PMK struktuuriüksus, mille tegevusvaldkondadeks on taimekaitsevahendite jääkide sisalduse, mükotoksiinide sisalduse, lämmastikuühendite sisalduse ning taimekaitsevahendite kvaliteedi määramine rahvusvaheliselt ja vabariigis tunnustatud meetodite järgi.
- 1.3. JSL juhindub oma tegevuses Euroopa Liidu seadusandlusest, Eesti Vabariigi seadustest, Vabariigi Valitsuse määrustest ja korraldustest, maaeluministri määrustest ja käskkirjadest, PMK põhimäärusest, direktori käskkirjadest ja korraldustest, asedirektorite korraldustest, laboritöös kasutatavatest EN, ISO ja EV standarditest ning juhendmaterjalidest, PMK laboratooriumide kvaliteedikäsiraamatust ja labori põhimäärusest.
- 1.4. Laboratooriumi struktuur ja koosseis on määratud Maaeluministeeriumi käskkirjaga.
- 1.5. Laboratooriumi töötaja täpsemad töökohustused määratakse kindlaks tema ametijuhendiga.

2. PÕHIÜLESANDED

- 2.2. Taimekaitsevahendite jääkide määramine taimsetes saadustes - toidus ja toidutoormes, taimses materjalis, loomasöötades, mesilastes, mullas nii riikliku järelevalve käigus võetud proovides kui ka eraklientide tellitud proovides.
- 2.3. Mükotoksiinide - aflatoksiinide B₁, B₂, G₁, G₂, M₁, aflatoksiinide summa, ohratoksiini A, deoksünivalenooli ehk vomitoksiini (DON), zearalenooni (ZON), fumonisiinide FB1 ja FB2, toksiinide T2 ja HT2 - sisalduse määramine taimsetes ja loomsetes saadustes - toidus ja toidutoormes, loomasöötades - nii riikliku järelevalve käigus võetud proovides kui ka eraklientide tellitud proovides.
- 2.4. Lämmastikuühendite (nitraatioon) sisalduse määramine puu- ja köögiviljades.
- 2.5. Taimekaitsevahendite kvaliteedi määramine ja puhtimise kvaliteedi kontroll.
- 2.6. Osalemine Eesti toiduohutuse kontrollisüsteemi raames taimekaitsevahendite jääkide ja mükotoksiinide riiklikes seireprogrammides.
- 2.7. Laborile on Põllumajandusministri 04.04.2007. a. käskkirja nr.105 ja 26.07.2007. a. käskkirja nr.169 alusel antud rahvusliku referentlaboratooriumina tegutsemise volitused järgmistes analüüsi valdkondades:
  - 2.7.1. loomset päritolu toidus esinevate mükotoksiinide analüüsimine;
  - 2.7.2. teraviljades ja loomasöötades esinevate taimekaitsevahendite jääkide analüüsimine;
  - 2.7.3. puu- ja köögiviljades esinevate taimekaitsevahendite jääkide analüüsimine;
  - 2.7.4. taimset päritolu toidus ja loomasöötades esinevate mükotoksiinide analüüsimine.
- 2.8. Koostöö arendamine vastavate ainevaldkondade Euroopa Liidu referentlaboritega ja vabariigi volitatud laboritega.

- 2.9. Osalemine uute analüüsimeetodite rahvusvahelistes valideerimistes (CEN).
- 2.10. Osalemine EU-RL-ide (*European Union – Reference Laboratory*) poolt korraldatavates ringtestides, seminaridel, koolitustel.
- 2.11. Labori erialalise ja akrediteeritustaseme hoidmine ja arendamine arvestades Euroopa Liidu ja SANTE normdokumente ning rahvusvahelisi arengutendentse analüüsimeetodite, analüütilise aparatuuri, analüüsivate jääk- ja saasteainete nomenklatuuri osas.

3. ÕIGUSED

- 3.1. Saada kehtestatud korras valitsusasutuselt ja teistelt riigiasutustelt ning juriidilistelt ja füüsilistelt isikutelt oma valdkonna ülesannete täitmiseks vajalikku teavet.
- 3.2. Saada PMK juhtkonnalt tööks vajalikku informatsiooni arengukava, tööplaanide ja majandusliku olukorra osas.
- 3.3. Saada labori ülesannete kvaliteetseks täitmiseks vajalikku kaasabi ja teavet PMK teistelt struktuuriüksustelt.
- 3.4. Teha ettepanekuid PMK juhtkonnale labori töötajate erialase kvalifikatsiooni tõstmiseks vajalike meetmete osas, laboritöö efektiivsuse tõstmiseks ja materiaaltehnilise baasi väljaarendamiseks.
- 3.5. Teha ettepanekuid PMK juhtkonnale labori struktuurimuutuste, tegevussuundade laiendamise, kasutuselevõetavate meetodite, laborile analüütilist aparatuuri tarninud firmadega hoolduslepingute sõlmimise, jm. labori tegevusvaldkondasid puudutavate küsimuste osas.
- 3.6. Keelduda tööst, mis ei vasta labori tööprofiilile, milleks puuduvad vastavad vahendid ja tingimused või kui need on seadusandlusega vastuolus.
- 3.7. Arendada rahvusliku referentlaborina koostööd vastava analüüsivaldkonna Euroopa Liidu referentlaboritega (EU-RL) ning labori tööprofiilile vastavate vabariigi teadus- ja järelevalveasutustega.
- 3.8. Saada ja kasutada tööks vajalikke kemikaale, vahendeid, seadmeid, tööriivist ja tingimusi seaduses ettenähtud ulatuses.

4. KOHUSTUSED

- 4.1. Täita laborile pandud ülesanded tähtaegselt ja kvaliteetselt, tagada teostatud analüüsides täpsus ja väljastatavate analüüsiandmete õigsus.
- 4.2. Tagada analüüsides sooritamise vastavuses Eesti standardi EVS-EN ISO/IEC 17025 ja SANTE kvaliteedidokumentide nõuete ja printsiipidega.
- 4.3. Osaleda oma tegevusvaldkondade Euroopa Liidu referentlaborite poolt organiseeritavatel töökoosolekutel ja seminaridel.
- 4.4. Osaleda Euroopa Liidu referentlaborite poolt korraldatavates võrdluskatsetes ja analüüsimeetodite valideerimisprotsessides.
- 4.5. Tagada labori vara heaperemehelik kasutamine ja säilimine.
- 4.6. Hoida ametialaseid saladusi.
- 4.7. Hoiduda tegevusest, mis kahjustaks JSL-i ja PMK mainet.

5. JUHTIMINE

- 5.1. JSL-i juhtkonda kuuluvad laborijuhataja, laborijuhataja asetäitja ja labori kvaliteedijuht. Laborit juhib labori juhataja, kelle nimetab ametisse ja vabastab ametist PMK direktor.
- 5.2. JSL-i juhataja allub asedirektorile laborite alal.
- 5.3. JSL-i juhataja:
  - 5.3.1. vastutab laboratooriumile pandud ülesannete täitmise eest;
  - 5.3.2. teeb direktorile ettepanekuid JSL-i töötajatele distsiplinaarkaristuste ja ergutuste kohaldamise kohta;
  - 5.3.3. teeb direktorile ettepanekuid töötajate tööle võtmiseks ja töölt vabastamiseks;
  - 5.3.4. töötab välja juhendeid, lepinguid, aruandeid, arengukavasid ja muid dokumente JSL-i tegevust puudutavates küsimustes;
  - 5.3.5. osaleb PMK arengukavade ja tööplaanide koostamisel;
  - 5.3.6. vastutab labori igapäevase töö korraldamise ja meeskonnatöö juhtimise eest;
  - 5.3.7. vastutab erialalise arendustegevuse eest;
  - 5.3.8. töötab välja kvaliteedisüsteemi toimimiseks vajalikke tegevusi ja protseduure koostöös kvaliteedijuhiga;
  - 5.3.9. annab JSL-i töötajatele suulisi ja kirjalikke ühekordseid ülesandeid;
  - 5.3.10. allkirjastab JSL-i koostatud dokumendid.
- 5.4. Laborijuhataja asetäitja:
  - 5.4.1. teeb koostööd laborijuhatajaga ja asendab vajadusel laborijuhatajat;
  - 5.4.2. töötab välja juhendeid, arengukavasid ja muid dokumente JSL-i puudutavates küsimustes;
  - 5.4.3. korraldab labori igapäevast tööd;
  - 5.4.4. osaleb labori analüütilises tegevuses;
  - 5.4.5. vastutab tööks vajalike kemikaalide ja tarvikute olemasolu jälgimise eest;
  - 5.4.6. annab JSL-i töötajatele suulisi ja kirjalikke ühekordseid ülesandeid;
  - 5.4.7. allkirjastab JSL-i koostatud dokumendi.
- 5.5. JSL-i kvaliteedialast tegevust juhib labori kvaliteedijuht. Kvaliteedijuhhi tegevuse eesmärgiks on tagada kvaliteedisüsteemi toimimine laboris vastavalt tegevusvaldkondi reguleerivatele õigusaktidele ja kehtivatele normdokumentidele.
- 5.6. Kvaliteedijuht:
  - 5.6.1. töötab välja aruandeid, hankedokumente ning kvaliteedisüsteemi toimimiseks ja jälgitavuse tagamiseks vajalikke dokumente;
  - 5.6.2. töötab välja kvaliteedisüsteemi toimimiseks vajalikke tegevusi ja protseduure koostöös spetsialistidega;
  - 5.6.3. koostab tööks vajalike kemikaalide ja tarvikute hankedokumente ning viib läbi vajalike kemikaalide ja tarvikute tellimise;
  - 5.6.4. osaleb labori analüütilises tegevuses;

- 5.6.5. annab JSL-i töötajatele kvaliteedialaseid suulisi ja kirjalikke ühekordseid ülesandeid;
- 5.6.6. asendab vajadusel laborijuhatajat;
- 5.6.7. allkirjastab JSL-i koostatud dokumendid.

6. VASTUTUS

- 6.1. Laboratooriumi juhataja tagab PMK ja JSL põhimäärustest tulenevate tööülesannete täitmise.
- 6.2. Laboratooriumi töötajad vastutavad oma tööalase tegevuse või tegevusetuse eest seadustega ettenähtud korras.

7. ARUANDLUS

- 7.1. Labor annab oma tegevusest aru PMK direktorile ja asedirektorile laborite alal.
- 7.2. Labor koostab aruande Veterinaar- ja Toiduametile (edaspidi VTA) taimekaitsevahendite jääkide järelevalve proovide analüüsitulemustest.
- 7.3. Labor koostab aruande VTA-le mükotoksiinide ja saasteainete järelevalveproovide analüüside tulemustest.
- 7.4. Labor osaleb Eesti Integreeritud Mitmeaastase Riikliku Kontrollikava programmiliste dokumentide ja aastaaruannete koostamisel VTA-le.
- 7.5. Labor teeb Põllumajandusametile aruandeid analüüsitud proovide arvudest, analüüside tulemustest vastavalt vajadusele.
- 7.6. Labor koostab Maaeluministeeriumile (MEM) aruandeid analüüside tulemustest vastavalt MEM-i büroode tellimustele.
- 7.7. Labor koostab aruandeid EL referentlaboritele labori referenttegevusest.

8. LABORATOORIUMI ÜMBERKORRALDAMINE

- 8.1. Ümberkorraldamine toimub:
  - 8.1.1. laboratooriumi tööülesannete muutumisel;
  - 8.1.2. töömahu olulisel suurenemisel või vähenemisel;
  - 8.1.3. muudel seadustes ettenähtud juhtudel.

Põhimäärus jõustub allakirjutamise kuupäevast.

/allkirjastatud digitaalselt/
Pille Koorberg
Direktor